

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Foroseo cxxxix

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sancto Cosma et Damiano

mari liberantur et ante presidem statuuntur. Ad
pses psiderans ait. Per vos magnos maleficijs
vincitis: quia tormenta premitis et mare sopitis. Do-
cete ergo me hec vestra maleficia: et in nomine dei adri-
ani sequar vos. Et hoc dicto statim duo demones
affuerunt et eum grauissime in facie ceciderunt. Et ille
clamans dixit. Depcor vos o boni viri: ut pro me
ad dominum vestrum oreris. Quibus orationibus continuo demo-
nes discesserunt. Preses autem dixit. Videtis qualiter
aduersus me dii indignati sunt: quia eos relinquere
cogitabam. Jam ergo deos meos vos non pariter
blasphemare. Tunc eos in ignem copiosum iactari
cepit. sed tamen eos nil lesit quam potest flamma. psilij long-
ge. et multos de astantibus interemit. Jubetur ergo
in eculeo suspēdi. Sed ab angelo ipso custodiēte
fatigatis ad modum in cedendo ministris ante psides
deponitur illesi. Tres igitur fratres in carcere fecit re-
cludi. et cosmam et damianum crucifigi. et a populo lapidari.
Sed in suos lapides redibant auctores. et quod
plurimos vulnerabat. Tunc preses furore repletus
eductis tribus fratribus et statim iuxta crucem iussit
cosmam et damianum supra crucem a quatuor militibus
sagittari. Sagitte vero peruersi plurimos vulnera-
bant: sed sanctos martires non ledebant. Videns au-
tem preses in omnibus se psusum. usque ad mortem angu-
stissimus: omnes quinq; fratres fecit sic decollari. Memores
autem christiani verbi quod dixerat sanctus cosmam:
ne in vno sepeliretur. cogitabant quod vellent mari-
tes sepeliri. Et ecce subito camelus aduenit et hu-
mana voce proclamans sanctos in vno loco sepeliri
cepit. Passi sunt sub dioeciano qui cepit cir-
ca annos domini. cclxxxvij. **R**usticus quidam
cum post lobos esset messis in campo apertus ore dormiret
serpens in eius ventre ingressus est. Euigilans
autem cum nichil sentiret domum redijt. et sero facto
grauissime torqueri se sensit. Voces igitur miserabi-
les emittebat. et sanctos dei cosmam et damianum in
sui auxiliū inuocabat. Sed cum dolor spiritus increfceret.
ad ecclesiam sanctorum martirum psugit et ibidem eo sub-
ito dormiente serpens sicut per os eius intrauerat sic
exiit. **U**ir quidam longe psfecturus: sanctis mar-
tibus cosine et damiano vxorem suam comenda-
uit dās ei signum cui psin debet annuere si aliquis
eam vocaret. Post hoc autem sciens signum diabolus quod
ei maritus dederat se in hominem transfigurauit et si-
gnum virtutis offerens dixit. Vir tuus ab illa ciuitate me-
misit ad te: ut ducam te ad eum. At illa ad huc ire
formidans ait. Signum quidem agnosco sed quia san-
ctis martiribus cosine et damiano comendata sum
sup eorum altare michi iura quod securam me ducet. et

tunc psinus psificat. Ille autem psinuo ut dixerat
sibi iurauit. Secuta ergo eum cum ad quendam locum
secretum venissent: voluit eam de iumento diabolus
pscipitare ut eam occideret. Ad illa sentiens exclama-
uit. Deus sanctorum cosine et damiani adiua me.
Vobis enim credidi et secuta sum eum. Confestim autem
sancti cum multitudine dealbatorum ibidem affuerunt et
eam liberauerunt. Diabolus vero statim euauit. Et
dixerunt ei. Nos sumus cosmam et damianum quorum
iuramento credidisti. ideoque festinauimus venire in
auxiliū tibi. **F**elix papa artauit sancti gregoriū
in honore sanctorum cosine et damiani nobilē ecclesiam
rome psruuit. In hac ecclesia vir quidam sanctis mar-
tibus seruebat cui cācer vni cruce totum psumpserat.
Et ecce dormiente illo sancti cosmam et damia-
num deuoto suo apparuerunt. vnguentum et ferramentum
secum portarunt. Quorum vni alteri dixit. Ubi carnes ac-
cipiamus ut absque carne putrida locum vacuū re-
pleamus. Tunc ait alter. In cimiterio sancti petri
ad vincula hodie ethiops recens sepultus est. De
illo ergo affer ut huic suppleamus. Et ecce ad cimi-
terium psperauit. et coram mauri artulit. psidentemque
coram infirmi loco eius coram mauri inseruerunt. et pla-
gam diligenter vngentes coram infirmi ad corpus
mauri mortui detulerunt. Euigilans autem cum se sine
dolorē sensisset manū ad coram apposuit. et nil lesi-
onis inuenit. Apponensque candelam cum in cruce
nichil mali videret: cogitabat an non ipse quod erat
sive alius alter esset. Rediens autem ad se psre gaudio de-
lectulo psilij. et quid in somnis viderat et qualiter
sanatus fuerat omnibus enarrauit. Qui psati ad
tumulum mauri miserunt et coram mauri pscafas
et coram psdicti viri loco illius in tumulo positi-
tam repperunt. Passi sunt autem circa annos domini
cclxxx sub dioeciano.

De sancto foroseo cccxix A
Foroseus eps cuius historia beda scripsisse
creditur. dum omni virtute et bonitate pol-
leret. ad extremum veniens spiritum emisit. U-
dens quoque duos angelos ad se venientes. et eius
animam deferentes. terciū vero armatum scuto cādido
et gladio fulgureo se pscedentem psperit. Deinde
demonēs clamantes audiuit. Pscedam et an sa-
ciem eius bella ps moueam. Cum ergo pscessissent
puerum iactabant in eum ignita iacula. Sed angelus
pscedens scuto ea suscipiebat. et psin psxtinguebat.
Tunc demones angelis opponentes dixerunt. De-
os sermones sepe dixit. et ideo illesus non debet
psruui vita beata. Quibus angeli. Nisi psincipalia
vicia psra eum psuleritis: pspter minima non psbit.

De sancto

Foroseo

Tunc dixit eis demon. Si iustus est deus: homo hic nō saluabit. Scriptū est em̄. Nisi pueri fueritis. et efficiami sicut puuli: nō intrabitis in regnū celoz. Cui angelus excusans ait. Intelligētā in corde habuit: sed p̄suetudo hominū p̄cavit. Cui demon. Sicut accepit malū ex p̄suetudine. ita accipiat vindictā a sup̄no iudice. Sāctus angel⁹ dixit. Judicemur añ deū. P̄citate angelo aduersarij territi sunt. Tūc demon dixit. Seru⁹ q̄ scit voluntatē dñi sui et nō facit: plagis vapulabit multis. Cui angel⁹. Quid em̄ iste de dñi sui voluntate non impleuit? Et demon. Dona iniquoz recepit. Cui angelus. Credidit q̄ vnusquisq; eoz penitētā egisset. Demon dixit. Ante debuit p̄bare penitētie p̄seuerantiā: et sic fruct⁹ suscipe. Angelus r̄ndit. Judicemur añ deū. Sed demon succubuit. Jererū aut̄ ad bellandū surrexit dicēs. Usq; nunc deū existiabam⁹ veracē q̄ oē delictū qd̄ in terris non purgatur se in eternum puniturum promisit. Sic ergo homo quandā vestem a quodā vsurario recepit. nec de hoc punitus fuit. Ubi est ergo iustitia dei? Cui angel⁹. Silete q; occulta dei iudicia ignoratis. Quādiu em̄ sperat penitētia: comitat hominē diuina misericordia. Demon r̄ndit. Sed null⁹ hic locus est penitētie. Cui angelus. Profunditatem iudicioz dei ignoratis. Erit etem̄. Tūc diabolus tam grauit̄ cū p̄cussit: vt postmodū vite restitutus sp̄ p̄cussionis vestigiū retineret. Arripiēt̄ es em̄ demones vnū de his quos in ignibus torquebant. ipsum in eum iacrauerūt. qui ei⁹ bume⁹

rum maxillamq; incendit. Cognouitq; hominem q; ille erat cui⁹ vestem acceperat. Dixitq; angelus. Qd̄ incēdisti arsit te. Si em̄ hui⁹ viri in peccatis mortui donū non accepisses: nec pena in te arderet. Et hāc p̄cussionē p̄mittēte deo p̄receptione vestimēti illi⁹ p̄cepit. Alter aut̄ demon dixit. Ad huc restat illi angusta porta vbi illū supare poterimus. Diliges primū tuū sicut teipsum. R̄ndit angelus. Vir iste in p̄rimos suos operat⁹ est bona. Aduersari⁹ r̄ndit. Non sufficit hoc: nisi etiā sciat seipm̄ dilexerit. Cui angelus. fruct⁹ dilectionis est bene opari: q; deus reddet vniciq; scdm̄ opa sua. Dixitq; demon. Sed q; verbū de diligendo nō impleuit damnat⁹ erit. Pugnante turba nefanda. sancti angeli victores fuerūt. Dixit iterum demon. Si deus iniquus nō est. et verbi illi⁹ transgressio ei displicet. iste penaz expers n̄ erit. Promisit em̄ seculo abrenūciare: et ecōtrario seculum dilexit p̄tra id qd̄ dictū est. Nolite diligere mundum neq; ea que in mūdo sunt. Sanct⁹ angelus r̄ndit. Non sibi ea que sunt seculi sed hoībus indigentib⁹ dispensanda dilexit. Diabol⁹ r̄ndit. Qualicunq; modo diligatur p̄tra p̄ceptum diuinum est victis aduersarijs rursus diabol⁹ ad callidas cōuertitur accusationes dicēs. Scriptū est. Si non annuntiaueris iniquo iniquitatē suam: sanguinē ei⁹ de manu tua requirā. Sic nō annūciauit. digne p̄cōtib⁹ penitentiā. Sāctus angel⁹ r̄ndit. Quā auditores despiciūt verbū. lingua doctoris loqui p̄peditur dū videt q; p̄dicatio audita despicitur. Unde prudētis est dū nō est loquēdi t̄ps nosse tacere. In omni vero p̄tradictione demonū p̄ualida nimis extitit pugna: donec iudice dño triumphātib⁹ angelis. deuictisq; aduersarijs. immensa claritate vir sanct⁹ circūfusus est. Un⁹ autē. vt beda restat. ex angelis dixit ei. Respice mundum. Respiciensq; vidit vallem tenebrosam et quatuor ignes in aere aliqb⁹ spacijs a se distātes. Dixitq; ei angel⁹. Hi sunt quatuor ignes q̄ mūdū succendunt. Un⁹ est ignis mēdaciū. cū hoc q; abrenūciare diabolo et omnib⁹ pompis ei⁹ in baptismo hoīes p̄miserūt: minime implent. Scd̄s cupiditatis. cū mūdi diuitias amore celestiuū p̄ponūt. Tertius est dissensionis: cum anios p̄rimoz in sup̄uacuis rebus offendere nō formidāt. Quart⁹ impietatis cū infirmiores expoliare et eis fraudē facere pronichilo ducūt. Deinde illi ignes appropinquātes in vnū redacti sūt. et illi appropinquabāt. Timēsq; angelo dixit. Dne ignis michi appropinquat. Cui angelus. Quod nō accēdisti nō ardebit in te.

Ignis em̄ iste sc̄dm̄ merita operū hominū singulos
examinat. Nam sicut corp⁹ ardet p̄ voluntarē illi⁹
citā. ita etiā ardebit p̄ debitā penā. Tandē ad pro-
p̄riū reduct⁹ est corpus plangētib⁹ pp̄inqs̄ q̄ euz
mortuū estimabāt. Ille aut̄ aliquāto tpe sup̄iixit.
et in bonis opibus laudabilr̄ vitam finiuit.

De sancto michaelis cxi

Michael interpretatur quis ut deus. Et quo-
tiens sicut ait greḡ. mire virtutis aliqd
agitur michael mitti p̄hibetur. vt ex ip̄o
actu ⁊ nomine dicitur intelligi q̄ nullus p̄t face-
re qd̄ facere p̄ualer deus. Et idcirco eidē michaeli
multa que sunt mire virtutis attribuuntur. Ip̄se
enī vt daniel attestat in tpe antichristi p̄surgit. ⁊
p̄o electis tanq̄ defensor ⁊ p̄tector astabit. Ip̄se
cum dracone ⁊ angelis ei⁹ pugnauit. ⁊ ip̄m de ce-
lo cūciēs victoriā fecit magnā. Ip̄se cū diabolo de
moysi corpe altercat⁹ est: eo q̄ diabolus ei⁹ corp⁹
p̄dere voluit: vt ip̄sum p̄o deo iudeoz ppl̄s ado-
raret. Ip̄se sanctorū anīas recipit ⁊ in paradysum
exultationis perducit. Ip̄se olim princeps fuit sy-
nagoge: sed nunc constitutus est a dño in princi-
pem ecclesie. Ip̄se vt d̄: plagas egiptijs intulit.
mare rubrum diuisit. ppl̄m per desertū duxit. ⁊ in
terram p̄missionis introduxit. Ip̄se inter sanctorū
acies angeloz signifer xp̄i habetur. Ip̄se ad dñi
imperū antixpm̄ existencē in monte oliueti p̄po-
tenter occidet. In voce ip̄si⁹ archangeli michaelis
mortui resurgēt. Ip̄se crucem. clauos. lanceam ⁊
coronā spinē: in die iudicij p̄tabit. **B**

Michaelis archangeli sacra solemnitas he
apparitio. dedicatio. victoria ⁊ memoria
Apparitio ip̄i⁹ angeli mltiplex est. **P**ri-
ma qua in monte gargano apparuit. In appulcia
nanq̄ est quidā mons noīe gargan⁹: iuxta ciuita-
tem q̄ d̄: sipōtus. Anno aut̄ dñi. cccxc. in p̄dictavz
de siponto erat quidā vir noīe garganus q̄ sc̄dm̄
quosdam libros a monte illo nomen accepit. vel
a quo mons ille nomen accepit. Qui ouīū ⁊ bouū
infinita multitudine pollebat. Cum aut̄ circa pre-
dicti montis latera pascerētur. Contigit quēdam
thaurū alios relinquere. ⁊ verticē montis p̄scen-
dere. Cum domū alijs redeuntib⁹ nō redisset. colle-
cta dñs multitudine famuloz p̄ deuia queq̄ req̄-
rens. ip̄sum tandem in vertice mōris iuxta hostiū
cuiusdam spelunce inuenit. Permotus itaq̄ cur
soliuagus incederet: mox in ip̄m sagittā toxicatā
dixit. Sed statim velut a vento retrota ip̄m qui
iecerat repercussit. Turbari sup̄ hoc dñs. ep̄m ade-
unt. ⁊ sup̄ re tam stupenda ip̄m req̄runt. Qui tri-
duanū ieiuniū eis indixit. et a deo querendū esse
admonuit. Quo pacto sanct⁹ michael ep̄o apparu-
it dicens. Sciatis hominē illū voluntate mea suo
relo esse p̄cussum. Ego em̄ sum michael archange-
lus qui locū hunc in terris incolere tutumq̄ serua-
re statuens. hoc volui p̄bare indicio. ip̄si⁹ me lo-
ci inspectore esse atq̄ custodē. Statimq̄ ep̄s atq̄
ciues cum p̄cessionē locū adeunt. et ingredi non
p̄sumentes orōm̄ p̄foribus insistant. **S**ecūda
apparitio est q̄ circa annū dñi. dcc. accidisse descri-
bitur. Nā in loco q̄ tumba dicitur iuxta mare. vi.
milibus ab vrbē abnacēsi michael ep̄o p̄dicte ciui-
tatis apparuit iubēs. vt in p̄dicto loco eccl̄ia p̄stru-
eret. ⁊ sicut sit in mōte gargano ita ⁊ ibi in memo-
riā sancti michaelis archangeli celebraret. Cū aut̄
ep̄s de loco in quo eccl̄iam p̄strueret dubitaret.
ab ip̄so edocet vt ibi p̄strui eā faceret vbi thaurū
a latronib⁹ absconditū inueniret. Iterūq̄ de loci
amplitudine dubitās iubet modū in amplitudine
statuere quantū videret thaurū in circuitu pedib⁹
intruisse. Due aut̄ rupes ibidē erāt quas nullare-
nus virtus hūana mouere poterat. Tūc michael
cuidā viro apparuit precipiēs vt ad p̄dictū locum
accedat et ip̄sas rupes remoueat. Quo accedēte
tam facile rupes mouit vt nichil b̄e ponderis vi-
derētur. Edificata igit̄ ibidē eccl̄ia de monte gar-
gano partem pallij qd̄ sanct⁹ michael sup̄ altare
posuit. ⁊ partē marmoris sup̄ quo stetit ad suam
eccl̄iam detulerūt. Cū vero ibidē aque penurias
paterent. monitu āgeli quoddā foramen in quodā